

Müasir şəraitdə elmi informasiyanın artması yüksək peşə və nəzəri hazırlıqla yanaşı, müstəqil yaradıcı iş bacarığına malik yüksək ixtisaslı filoloqların hazırlanması ciddi əhəmiyyət daşıyır. Bununla bağlı, ali məktəbin tədris planı tələbələrin xarici ölkə ədəbiyyatının məşhur nümayəndələrinin yaradıcılıqları ilə yaxından tanış olmaları, əsərlərinin ümumbəşər əhəmiyyətini, Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında yerinin müəyyənləşdiyini öyrənmələri nəzərdə tutulur.

Kursun məqsədi "Dünya ədəbiyyatı" kursunun yeni tələblər baxımından tədrisi, dünya (Şərq və intibah dövrünə qədər Qərb) ədəbiyyatının görkəmli ədəbi simalarının yaradıcılıqlarının tələbələrə dərinlən mənimsədilməsidir ki, bu da müasir dövrdə təhsildə ən vacib faktorlardan birinə çevrilmişdir. Dünya xalqlarının zəngin ədəbi – bədii və kulturoloji irsinin öyrənilməsi təkəcə bu faktla bitmir, bu proses ədəbi irslərin mənimsənilməsi ilə yanaşı, bu ədəbiyyatların tədqiqində və bir sıra elmi – nəzəri, estetik – metodoloji prinsiplərin də yeni konsepsiyalar əsasında işlənməsində ədəbiyyatşünaslara yardımçı olur.

VII.Davamiyyətə verilən tələblər: Fənn üzrə semestr ərzində buraxılmış auditoriya saatlarının ümumi sayı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq davamiyyət meyarları nəzərə alınmaqla müəyyən olunmuş həddən yuxarı olduğu halda tələbə həmin fəndən imtahana buraxılmır, onun həmin fənn üzrə akademik borcu qalır.

VIII.Qiymətləndirmə: Fənn üzrə tələbələrin biliyi 100 ballıq sistemlə qiymətləndirilir. Yeni tələbənin fənn üzrə toplaya biləcəyi balın maksimum miqdarı 100-ə bərabərdir. Bu balın yarısı (50 balı) tələbənin semestr müddətində fəaliyyətinin nəticəsinə (cari qiymətləndirmə), digər yarısı isə (digər 50 balı) imtahanın nəticəsinə (aralıq qiymətləndirmə) görə verilir.

Fənn üzrə cari qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 bala aşağıdakılar daxildir:

- 20 bal - seminar dərslərində fəaliyyətinə görə;
- 30 bal - kollokviumların nəticələrinə görə.

Qiymətləndirmə zamanı LDU-nun Elmi Şurasının 16 may 2024-cü il tarixli qərarına uyğun olaraq qiymətləndirmə meyarları nəzər alınır.

İmtahanda qazanılan balların maksimum miqdarı 50-dir. İmtahan yazılı şəkildə aparılır və imtahan biletinə bir qayda olaraq fənn üzrə tədris olunan mövzulara aid 5 sual daxil edilir. Hər sual maksimum 10 bal olmaqla qiymətləndirilir (aşağıda qeyd olunan qiymət meyarına əsasən) ki, bu da toplamda fənn üzrə aralıq qiymətləndirmənin nəticəsinə görə verilən maksimum 50 balı təşkil edir.

Qiymət meyarları aşağıdakılardır:

- 10 bal - tələbə keçilmiş materialı dərinlən başa düşür, cavabı dəqiq və hərtərəflidir;
- 9 bal - tələbə keçilmiş materialı tam başa düşür, cavabı dəqiqdir və mövzunun məzmununu tam açə bilir;
- 8 bal - tələbə cavabında ümumi xarakterli bəzi qüsurlara yol verir;
- 7 bal - tələbə keçilmiş materialı yaxşı başa düşür, lakin nəzəri cəhətdən bəzi məsələləri əsaslandırə bilmir;
- 6 bal - tələbənin cavabı əsasən düzgündür;
- 5 bal - tələbənin cavabında çatışmazlıqlar var, mövzunu tam əhatə edə bilmir;
- 4 bal - tələbənin cavabı qismən doğrudur, lakin mövzunu izah edərkən bəzi səhvlərə yol verir;
- 3 bal - tələbənin mövzudan xəbəri var, lakin fikrini əsaslandırə bilmir;
- 1-2 bal - tələbənin mövzudan qismən xəbəri var;
- 0 bal - cavab yoxdur.

Tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balının (imtahanda topladığı balın) miqdarı 17-dən az olmamalıdır. Əks təqdirdə tələbənin fənn üzrə aralıq qiymətləndirmə balı cari qiymətləndirmə balına (semestr ərzində tədris fəaliyyəti nəticəsində topladığı bala) əlavə olunmur. Fənn üzrə cari və aralıq qiymətləndirmənin ümumi nəticəsinə görə tələbənin biliyi yekun olaraq aşağıdakı kimi qiymətləndirilir:

Bal aralığı (göstərilən ballar daxil olmaqla)	Hərflə işarəsi	Sözlə yazılışı
91-100 bal	A	əla
81-90 bal	B	çox yaxşı
71-80 bal	C	yaxşı
61-70 bal	D	kafi
51-60 bal	E	qənaətbəxş
51-baldan aşağı	F	qeyri-kafi

IX. Davranış qaydalarının pozulması:

Tələbə Universitetin Daxili intizam qaydalarını pozduqda onun barəsində mövcud qanunvericilik çərçivəsində müvafiq tədbir görülməkdir.

X. Təqvim mövzu planı: Mühazirə 30 saat, seminar 15 saat. Cəmi: 45 saat

N	Keçirilən mühazirə mövzuların məzmunu	M	Tarix
1	Mövzu. Qədim Şərq ədəbiyyatı. (Şumer-Akkad ədəbiyyatı) Qısa icmal: Qədim Şərq mədəniyyəti. Qədim Şərq xalqlarının əsəti. Şumer-Akkad mədəniyyətinin yaranması və inkişaf tarixi. Mənbə: [1; 2; 3; 4.]	2	
2	Mövzu. Qədim Misir və Çin ədəbiyyatı Qısa icmal: Misir ədəbiyyatında siyasi mövzular. Cəmaləddin Əl-Əfqaninin yaradıcılığı. Hafiz İbrahim, Əhməd Nəsim, Əhməd Şövqi və b. yaradıcılığında yeni məzmunlu ədəbiyyatın yaranması. Klassik dövr Çin ədəbiyyatı. Lao-tszı. Lao-tszinin estetikası. Konfutsi. Həyatı və insan haqqında təlimi. Qədim Çin mədəniyyətinin son dövrü. Mənbə: [1; 2; 3; 4.]	2	
3	Mövzu. Qədim Hind və İran ədəbiyyatı. Qısa icmal: Qədim hind mifologiyası və folkloru. Əsəti. "Riqveda". Budda ədəbiyyatı. Qədim Hind dastanları. "Mahabharata", "Ramayana". "Kəlilə və Dimnə". Əsərdə hikmətamiz fikirlər. "Avesta". İslam dövrü və islamdan sonra fars poeziyasının inkişaf mərhələləri. İbn Sinanın həyat və yaradıcılığı. Mənbə: [1; 2; 3; 4.]	2	
4	Mövzu. Qədim Ərəb ədəbiyyatı Qısa icmal: Qədim və orta əsrlər Ərəb ədəbiyyatında siyasi lirika. Cahiliyyə dövrü ərəb poeziyası. İslam dövrü ərəb ədəbiyyatı Mənbə: [1; 2; 3; 4.]	2	
5	Mövzu. Qədim Yunan mifologiyası, Yunan şifahi xalq ədəbiyyatı Qısa icmal: Qədim Yunan ədəbiyyatında əsəti. Mifologiya əsəti və əsəti sistemləri haqqında elm kimi. Allahlar və qəhrəmanlar haqqında əsəti.	2	

	<p>Homer "İliada" və "Odisseyə" dastanlarının əfsanəvi yaradıcısıdır. Ədəbi inkişafın homer məsələsi. Homer dastanlarında əks olunan ictimai inkişaf mərhələləri. Poemalarda bədii təfəkkürün spesifikasiyası. Klassik dövr Yunan ədəbiyyatı</p> <p>Mənbə: [3; 4.]</p>		
6	<p>Mövzu. Qədim Roma ədəbiyyatı.</p> <p>Qısa icmal: Roma quldarlıq cəmiyyətinin tarixi. Romada ictimai və mədəni həyatın özünəməxsusluğu. Plavt yaradıcılığı və onun yaradıcılığının estetik əsasları. Roma ədəbiyyatının çiçəklənməsi və süqutu dövrü. Mesenat dərnəyi. Vergili. "Eneida" poeması ədəbi qəhrəmanlıq eposu kimi. Əsərin ideya-siyasi və etik-estetik əsasları. Horatsi yaradıcılığı. Antik təmsil.</p> <p>Mənbə: [3; 4.]</p>	2	
7	<p>Mövzu: Qədim rus ədəbiyyatı (ümumi məlumat).</p> <p>Qısa icmal: Qədim rus ədəbiyyatında janrlar. Qədim rus ədəbiyyatının təşəkkülü. Ədəbiyyatın formalaşmasında folklorun rolu və yeri.</p> <p>Mənbə: [10]</p>	2	
8	<p>Mövzu: "İqor polku haqqında dastan".</p> <p>Qısa icmal: Əsərin tapılması, nəşr və tədqiqat və ideya- tarixi. Əsər haqqında müasir mübahisələr</p> <p>Mənbə: [10]</p>	2	
9	<p>Mövzu. Orta əsrlər dövrü qərb ədəbiyyatı.</p> <p>Qısa icmal: Orta əsrlər eposu. Epos və onun ən qədim kökləri. Avropa eposu, "Kelt dastanı", "Kuxulin haqqında dastan", Cəngavər (Kurtuaz) ədəbiyyatı</p> <p>Mənbə: [5]</p>	2	
10	<p>Mövzu. İntibah dövrünün ədəbiyyatı. İtaliyada intibah.</p> <p>Qısa icmal: İtaliya XIV-XV əsrlərdə. Şairlərin "Siciliya məktəbi" və "Şirin üslub" poeziyası. Petrarka İtalyan humanizminin banisi kimi. Bokkaçço və onun "Dekameron" əsəri.</p> <p>Mənbə: [5]</p>	2	
11	<p>Mövzu. Fransa və İspaniyada intibah.</p> <p>Qısa icmal: Fransa XV- XVI əsrlərdə Fransada ictimai-siyasi quruluş. I Fransis dövründə mütləq monarxiya. Fransada humanizmin meydana gəlməsi. Rablenin yaradıcılığı. Onun humanist ideyaları. Poetik janrların reforması</p> <p>İspaniyada mütləqiyyət quruluşunun xüsusiyyətləri. XVI əsrdə ispan cəngavər romanının geniş inkişafı. M. de Servantesin həyat və yaradıcılıq yolu. "Don Kixot" romanında cəngavər ədəbiyyatının və feodal ideallarının tənqidi.</p> <p>Mənbə: [5.]</p>	2	
12	<p>Mövzu. İngiltərədə intibah.</p> <p>Qısa icmal: XVI əsrdə İngiltərədə intibah ədəbiyyatının inkişafı. F. Bekonun "Yeni Atlantida" utopik romanı.</p> <p>Mənbə: [5.]</p>	2	
13	<p>Mövzu. V. Şekspirin həyatı, yaradıcılığı.</p> <p>Qısa icmal: Faciələri. Faciələrin əsas xüsusiyyətləri. "Hamlet", "Otello", "Kral Lir", "Romeo və Culyetto" faciələrinin ideya- məzmun xüsusiyyətləri. Şekspirin faciələri Azərbaycan səhnəsində. V. Şekspirin komediyaları və</p>	2	

	sonetləri. Mənbə: [5.]		
14	Mövzu: XVIII əsr Qərb ədəbiyyatında maarifçilik. Qısa icmal: Feodal sisteminin böhranı və burjua ictimai əlaqələrinin bərqərar olması şəraitində ədəbiyyatın inkişafı. Maarifçilik proqramının əsas müddəaları və şüarları. Mənbə: [2]	2	
15	Mövzu: XVIII əsr rus ədəbiyyatı. M.Y. Lomonosov yaradıcılığı. Qısa icmal: XVIII əsr rus ədəbiyyatının ideya və bədii əhəmiyyəti. M.V.Lomonosov rus xalqının mənəvi ifadəçisi kimi. Onun fəlsəfi-materialist baxışı, vətənpərvərliyi, milli mədəniyyət və elm uğrunda mübarizəsi. Mənbə: [11]	2	
N	Keçirilən seminar mövzular	S.	Tarix
1.	Qədim Şərq ədəbiyyatı.(Şumer-Akkad ədəbiyyatı), Qədim Misir və Çin ədəbiyyatı	2	
2.	Qədim Hind və İran ədəbiyyatı. Qədim Ərəb ədəbiyyatı	2	
3.	Qədim yunan mifologiyası,yunan şifahi xalq ədəbiyyatı. Qədim Roma ədəbiyyatı.	2	
4.	Qədim rus ədəbiyyatı (ümumi məlumat). "Iqor polku haqqında dastan".	2	
5.	Orta əsrlər və. intibah dövrü Qərb ədəbiyyatı.	2	
6.	Fransa və İspaniya və İngiltərədə intibah. V.Şekspirin həyatı, yaradıcılığı	2	
7.	XVIII əsr Qərb ədəbiyyatında maarifçilik.	2	
8.	XVIII əsr rus ədəbiyyatı. M.Y. Lomonosov yaradıcılığı.	1	

XI.Fənn üzrə tələblər: Təlim nəticəsində tələbələrin əldə etməli olduqları təsəvvür, vərdiş və bacarıqları:

Öyrənən tanış olur:-tələbələrin xarici (şərq və qərb) ölkə ədəbiyyatının məşhur nümayəndələrinin yaradıcılıqları ilə,-dünya (rus) ədəbiyyatının görkəmli nümayəndələrinin Azərbaycan ədəbiyyatşünaslığında yerinin müəyyənləşdirilməsi ilə.

XII. Fənnin tədrisi üçün nəzərdə tutulan tədris və öyrənmə metodları:

- mühazirə, seminarlar və praktiki tapşırıqlar;
- video və audio mühazirələr;
- müstəqil iş / araşdırma
- debat

XIII. Fənn üzrə təlimin nəticələri:

FTN 1. Qərb ədəbiyyatı haqqında sistemli təsəvvür əldə edir, onun bəşəri dəyərlərə malik olduğuna münasibət bildirir;

FTN 2. Qərb xalqları ədəbiyyatının mövzu və mündəricat baxımından sərgilədiyi məzmunun mahiyyətini şərh edir;

FTN 3. Qərb ədəbiyyatının dünya ədəbiyyatı tarixində xüsusi mərhələ olduğunu dəyərləndirir;

FTN 4. Qərb xalqları ədəbiyyatının konkret tarixi dövənlərdə inkişaf istiqamətlərini analiz edir;

FTN 5. Bu ədəbiyyatın ideya-estetik xüsusiyyətləri barədə əldə etdiyi biliyi ümumiləşdirir;

FTN 6. Qərb dünyası ədəbiyyatının müxtəlif ədəbi metod və cərəyanlarını analiz edir;

FTN 7. Dünya ədəbiyyatı sırasında Qərb ədəbiyyatının yerini və dəyərini müəyyənləşdirir.

XIV. Tələbələrin fənn haqqında fikrinin öyrənilməsi:

XV: Kollokvium sualları:

I kollokviumun sualları

1. Şumer-Akkad mədəniyyətinin yaranması və inkişaf tarixi.
2. Qədim Misir ədəbiyyatının mərhələləri
3. Qədim Hind ədəbiyyatı. "Mahabharata" dastanı
4. "Avesta" əsərinin hissələri.
5. Qədim yunan folkloru
6. Homerin "İlliada" əsərinin təhlili
7. Aristofanın komediyaları
8. Esxilin "Zəncirlənmiş Prometey" əsəri
9. Sofoklun "Tiran Edip" faciəsi
10. Plavt komediyaları

II kollokviumun sualları

1. Qədim rus ədəbiyyatının janrları
2. XII-XIII əsr cəngavər- kurtuaz ədəbiyyatı
3. Qədim Kelt dastanı. "Kuxilin haqqında dastan"
4. Alman qəhrəmanlıq dastanı ("Nibulənq nəğmələri")
5. İtaliyada intibah. Petrarkanın həyatı və yaradıcılığı
6. Fransada intibah ədəbiyyatı. F. Rable.
7. İspaniyada intibah ədəbiyyatı. M. Servantes
8. İngiltərədə intibah ədəbiyyatı
9. V. Şekspirin həyat və yaradıcılığı.
10. V. Şekspirin faciələri. "Romeo və Culyetta" faciəsinin ideya-bədii təhlili

XVI. İmtahan sualları:

1. Şumer-Akkad mədəniyyətinin yaranması və inkişaf tarixi
2. Qədim Şumer mifologiyası
3. Qədim Şumer lirikası
4. "Bilqamış" dastanında əbədi həyat problemi
5. Klassik dövr Çin ədəbiyyatı
6. Qədim Misir ədəbiyyatının mərhələləri
7. Qədim Hind ədəbiyyatı. "Mahabharata" dastanı
8. "Avesta" əsərinin hissələri
9. "Avesta"da Xeyirlə Şərin mübarizəsi
10. Qədim yunan folkloru
11. Qədim yunan qəhrəmanlıq dastanları
12. Qədim yunan şifahi xalq ədəbiyyatında mifologiya
13. Homerin "İlliada" əsərinin təhlili
14. Aristofanın komediyaları
15. Evripidin "Medeya" və "İppollit" faciələri
16. Esxilin "Zəncirlənmiş Prometey" əsəri

17. Sofoklun "Tiran Edip" faciəsi
18. Plavt komediyaları
19. Qədim rus ədəbiyyatının janrları
20. "İqor polku" dastanı
21. XII-XIII əsr cəngavər- kurtuaz ədəbiyyatı
22. Qədim Kelt dastanı. "Kuxilin haqqında dastan"
23. Alman qəhrəmanlıq dastanı ("Nibulenq nəğmələri")
24. İntibah dövrünün ədəbiyyatı. İtaliyada intibah
25. Petrarkanın həyatı və yaradıcılığı
26. Fransada intibah ədəbiyyatı
27. F. Rablenin "Qarqantüa və Pantaqrüel" əsəri
28. İspaniyada intibah ədəbiyyatı
29. M. Servantesin "Don Kixot" əsəri
30. İngiltərədə intibah ədəbiyyatı
31. V. Şekspirin faciələri
32. V. Şekspirin "Hamlet" faciəsi
33. V. Şekspirin "Romeo və Cülyetta" faciəsinin ideya-bədii təhlili
34. V. Şekspirin "Otello" faciəsinin məzmunu
35. M. Lomonosovun həyat və yaradıcılığı

"Dünya ədəbiyyatı-1" fənninin sillabusu 6001001–Azərbaycan dili və ədəbiyyatı müəllimliyi ixtisasının tədris planı və "Dünya ədəbiyyatı" fənni proqramı əsasında tərtib edilmişdir. "Azərbaycan dili və ədəbiyyat" kafedrasının 30 yanvar 2026-cı il tarixli iclasında təsdiq olunmuşdur (Protokol № 05).

Fənn müəllimi: prof. K.Ş. Kazımov

Kafedra müdiri: dos. Q.I. Rıfullayev